

FAZİLET ECZANESİ

Haldun Taner (İstanbul, 16 Mart 1915 – 7 Mayıs 1986) Matbaa-i Âmire müdürü Hâmid Bey anne tarafından büyükbabası, Meclis-i Mebusan İstanbul milletvekili ve Darülfünun devletler hukuku profesörü Ahmet Selahattin Bey babasıdır. Çemberlitaş'ta dünyaya gelen Taner, beş yaşında babasını kaybetti. Galatasaray Lisesi'nde okudu (1935). Heidelberg Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'ndeki öğrenimini (1935-38) ağır bir tüberküloza yakalanması nedeniyle yarıda bırakıp İstanbul'a döndükten sonra Ankara Radyosu için skeçler yazmaya başladı. İÜ Alman Filolojisi'ni bitirdi (1950), Sanat Tarihi Bölümü'nde asistan oldu. 1954'te ilk evliliğini yaptı ve *Oyun* dergisini çıkardı. Viyana Üniversitesi'nde Prof. Kindermann'ın yanında felsefe ve tiyatro okudu. Max Reinhardt Tiyatro Akademisi'nde eğitim gördü (1955-57). İÜ, Gazetecilik Enstitüsü, İGSA ve LCC'de tiyatro ve dramaturji dersleri verdi. Devekuşu Kabare Tiyatrosu, Bizim Tiyatro ve TEF Kabare'yi kurdu. Türkiye'deki epik tiyatronun ilk örneği sayılan *Keşanlı Ali Destanı* ile dünyaya açıldı. Bütün çalışmalarıyla bir Haldun Taner Tiyatrosu ekolü oluşturdu ve Türkiye'de tiyatroya başladı. İÜ bilim dalı' olmasında etkili oldu. "Tuş" adlı öyküsü (1955) ve *Keşanlı Ali Destanı* oyunu aynı adlarla filme alındı. "Devekuşuna Mektuplar" başlıklı yazılarına *Tercüman*'da (1955-60) başladı, "Pazar Sohbetleri" başlığıyla *Milliyet*'te (Mart 1974 – Mayıs 1986) sürdürdü. 9 Ocak 1976'da ikinci evliliğini yaptı. 1953'te *New York Herald Tribune* ile *Yeni İstanbul* gazetelerinin düzenlediği uluslararası bir yarışmada "Şişhane'ye Yağmur Yağlıyordu" öyküsüyle birinci oldu. Sait Faik Hikâye Armağanı'nın ilkinin *On İkiye Bir Var* ile kazandı. *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* ile Uluslararası Bordighera Mizah Hikâyeleri Ödülü'nü, *Milliyet*'teki köşe yazılarıyla Gazeteciler Cemiyeti Fıkra Ödülü'nü (iki kez), *Yalıda Sabah* ile 1983 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü aldı. 1987'den beri Haldun Taner Öykü Ödülü verilmekte. İstanbul Şehir Tiyatrosu'nun Kadıköy sahnesine (1988) ve Caddebostan'da bir sokağa adı verildi. 100. doğum yıldönümü olan 2015'ten itibaren bütün yapıtları Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanmakta.

Yapıtları:

Öykü: *Yaşasın Demokrasi*, 1949; *Tuş*, 1951; *Şişhane'ye Yağmur Yağlıyordu*, 1953; *Ayışığımda "Çalışkur"*, 1954; *On İkiye Bir Var*, 1954; *Konçinalar (Şişhane'ye Yağmur Yağlıyordu – On İkiye Bir Var'dan seçmeler)*, 1967; *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü*, 1969; *Yalıda Sabah*, 1983.

Oyun (sahneleniy tarihleriyle): *Günün Adamı*, 1952'de yasaklandı, 1961'de sahnelendi; *Dışardakiler*, 1957; *Ve Değirmen Dönerdi*, 1958; *Fazilet Eczanesi*, 1960; *Lütfen Dokunmayın*, 1961; *Günün Adamı*, 1961; *Huzur Çıkmazı*, 1962; *Bu Şehr-i İstanbul ki*, 1962; *Keşanlı Ali Destanı*, 1964; *Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım*, 1964; *Eşeğin Gölgesi*, 1965; *Zilli Zarife*, 1966; *Vatan Kurtaran Şaban*, 1967; *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı*, 1969; *Astronot Niyazi*, 1970; *Ha Bu Diyar*, 1971; *Dün Bugün*, 1972; *Aşk ü Sevda*, 1973; *Dev Aynası*, 1973; *Yar Bana Bir Eğlence*, 1973; *Haneler*, 1974; *Çıktık Açık Alınla*, 1977; *Ayışığımda Şamata*, 1977; *Yalan Dünya*, 1977; *Eşeğin Gölgesi*, 1978; *Hayırdır İnşallah*, 1979; *Kapılar*, 1980; *Huzur Çıkmazı*, 1981; *Haldun Taner'in Timsahı*, 2008 (hzl. D. Taner – S. Erez).

Düzyazı: *Devekuşuna Mektuplar 1*, 1960 (sonradan *Önce İnsan* adıyla); *Devekuşuna Mektuplar 2*, 1977 (sonradan *Yaz Boz Tahtası* adıyla); *Hak Dostum Diye Başlayalım Söze*, 1978; *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil – Portreler*, 1979; *Düşsem Yollara Yollara*, 1979; *Çok Güzelsin Gitme Dur*, 1983; *Berlin Mektupları*, 1984; *Koyma Akıl, Oyma Akıl*, 1985.

*Haldun Taner'in
YKY'deki kitapları:*

- Koyma Akıl, Oyma Akıl (2015)*
Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu (2015)
Keşanlı Ali Destanı (2015)
Sersem Kocanın Kurnaz Karısı (2015)
Yalıda Sabah (2015)
Çok Güzelsin Gitme Dur (2015)
Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım (2015)
Ayışığında "Çalışkur" (2015)
On İkiye Bir Var (2015)
Sancho'nun Sabah Yürüyüşü (2015)
Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil (2016)
Fazilet Eczanesi (2016)

HALDUN TANER

Fazilet Eczanesi

Oyun

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4532
Edebiyat - 1288

Fazilet Eczanesi / Haldun Taner

Kitap editörü: **Murat Yalçın**
Düzeltili: **Mustafa Aydın**

Kitap tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Gülçin Erol Kemahlıoğlu**

Baskı: Bilnet Matbaacılık ve Ambalaj San. A.Ş.
Dudullu Organize San. Bölgesi 1.Cad. No:16 Ümraniye-İstanbul
Tel: 444 44 03 • Fax: (0216) 365 99 07-08 • www.bilnet.net.tr
Sertifika No: 31345

1. baskı: Devlet Tiyatroları Yayınları, 1960
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Ocak 2016
ISBN 978-975-08-3532-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Yazarın Önsözü / Bir Eczane • 7

Fazilet Eczanesi

Birinci Perde • 15

İkinci Perde • 45

Üçüncü Perde • 73

Yazarın Önsözü

Bir Eczane

Eczaneler sizi de çeker mi, bilmem. Eczane bir bakıma sade bir ilaç laboratuvarı değil, bir insan laboratuvarıdır da. Oraya iki ayaklı ne konular gelir gider. Eczane bir mikrokozmostur.

Fazilet Eczanesi yirmi yıl önce yazdığım bir oyun. Bir yaşam dilimi yansıtmak istemiştim bu oyunda. Bizim insancıklarımızla örülü bir yaşam kesiti. Onların bütün kusur ve meziyetleri ile, doğru yanlış bütün koşullanmaları ile, sevinçleri, dertleri, sevgileri, kinleri, şakaları, tutkuları, duygusallıkları ve kalender felsefeleri ile... Sahneye, daha doğrusu eczaneye girip çıkan yirmi yedi insan göreceksiniz. Hiçbirinin öyle ahım şahım iddiası, ihtirası yok. Hepsi sıradan insanlar. Boğaziçi'nin bir kıyısında, bir yaz mevsiminin üç günü boyunca, küçük varlıklarını sürdürüyorlar. Günün, önemsiz görünen ayrıntılarını yaşıyorlar sadece. Oyunda dramatik gerilimden,ecessüs avlayan bir çatıdan özellikle kaçındım. Yaşam gibi, gelişigüzel, aksın istedim. Zorlamasız, alelade... Bazen kuru, bazen romantik ve şiirli, bazen tartışmalı, bazen huzurlu... Oyun bu yirmi yedi insanın eczanede odaklaşan bir kaynaşmasından oluşuyor. Eczacı Sadettin Bey figürü, belki onlardan biraz daha etraflı çizilmiş; bu, odaklaşmayı kolaylaştırmak için gerekli bir eksen-figür. Ama oyunun kahramanı o değil, bütün mahalle halkı bir bakıma.

Bu insancıkların sorunları yok, soruncukları var. Boş yaşamlarını önemli önemli dolduran. Her birine sorsanız, kendisi ile doludur, herkes gibi. Belki yaşam hakkında kendine özgü görüşü olanları da vardır.

Bazısı da buna gerek dahi duymayabilirler. Var olmak, Boğaz'ın sularına bakmak, konuşmak, arada gülüp söylemek, kapışmak, acıkınca yemek, uykusu gelince yatmak, bir kelime ile rastgele yaşamak, onlara başlı başına yetiyor olacak.

Günlük mutluluğun bir parçası belki de yorumsuz yaşanan anlardır. Zen Budisti rahiplerin kendilerine özgü bir şakacılıkları oluyor. Bunlardan biri, kendisine;

“En büyük gerçek sizce nedir?” diye soran genç bir müridine;

“Bahçede selviler var” diye cevap vermiş.

Belki, onu soyut açıklamalarla aydınlatmak yerine, somut yaşamın, o andaki oradaki yaşamın, aklına geliveren bir kesitinden, en alelade bir görünümü yansıtmakla yetinmiş. Alelade bir görünümün bazen bir gerçeği nice felsefeden daha iyi yansıttığını bildiğinden... Aklına esse, “Çocuklar arsada cıvıldaşıyorlar” da diyebilirdi. O da somut gerçeğin bir başka parçası olduğu için.

Fazilet Eczanesi de işte bu anlamda bir kesit. Yaşamın bilincine erememiş, dünyada oynanan oyunun farkına varamamış, kabuğunun içinden çıkamamış küçük insanların küçük dünyası.

Böyle bir oyun, kabul edersiniz ki, reçetesi belli çatılı oyunlardan çok daha büyük özene ihtiyaç gösterir. Rejiden usta bir orkestrasyon ister. Aktörlerden sınırsız bir yaşam sevinci bekler.

Oyunun İstanbul’daki temsilinde eczaneyi cıvıl cıvıl yaşam kaynaşan bir küçük dünya haline getiren rahmetli dostum değerli rejisör Ulvi Uraz’ı burada saygı ve minnetle anar, bu naçiz oyunumu şimdi yirmi yıl sonra Ankara’da oynayan ve onu sahneye koyan sanatçı arkadaşlarıma candan başarı dileklerimi sunarım.

Şubat 1977

Fazilet Eczanesi

(Oyun, 3 Perde)

Kişiler*

Sahneye koyan: Haldun Marlı

Dekor-Giysi: Hüseyin Mumcu

YUSUF:	Oytun Şanal, Erdoğan Egemen
NACİYE:	Asuman Ataçeri
ÜNAL:	Mehmet Gökçer
RECAİ:	Engin Şenkan, Haydar Gültepe
REFET:	Babür Nutku
EMİR ERİ:	Bahadır Özyurt
LEMAN:	Birol Uzunyayla
MUADELET:	Melek Tartan, Rüçhan Çalışkur
GÖZLÜKLÜ ADAM:	Faik Artuk
SADETTİN:	Yalın Tolga
KÂZİM:	Süha Tuna, Barış Eren
ANDON:	Haydar Gültepe
ELENİ:	Nur Özdoğan
SEFA:	Ertan Savaşçı
POSTACI:	Erdoğan Egemen
FÜSUN:	Gülseren Okburan
VİÇEN:	Orhan Aral
SADUN:	Faruk Günüğür, Faik Artuk
MELDA:	Fusun Günüğür, Ayşe Erdurak
ALEV:	Ayşe Erdurak, Deniz Alver
RIZA:	Mehmet Büyükağaoğlu
PEHLİVAN:	Kaya Akarsu
TAHSİN:	Nurtekin Odabaşı
ERCÜMENT:	Barış Eren
KÖSE MUTU:	Mehmet Büyükağaoğlu

* *Fazilet Eczanesi* bu görev dağılımı ile 15 Şubat 1977 tarihinde Ankara Devlet Tiyatroları Küçük Tiyatro'da sahnelenmişti.

ÇOCUKLU KADIN: Nur Özdoğan
AYTEKİN: Faik Artuk
ALMAN KIZ: Rüçhan Çalışkur
POLİS: Haydar Gültepe
GENÇ KIZ: Deniz Alver
DELİKANLI: Erdoğan Egemen

Reji Asistanları: Orhan Abal, Barış Eren
Işık: Zekeriya Güngör
Kondüvit: Rıza Şahin
Süflöz: Nur Özdoğan

Fazilet Eczanesi

Vaka 1950 yıllarında bir Boğaziçi eczanesinde geçer. I. Perde: 28 Ağustos. II. Perde: Bir gün sonra. III. Perde: 30 Ağustos. Üç perdenin de ortak dekoru: Eski üslup bir Boğaziçi eczanesi ve önündeki yolla rıhtım. Sahnenin sağ köşesinde bir rıhtım bankı. Gerisinde bir incir ağacı. Dallarında ağ ören iki Rum kıızı. Solda sahilde balık tutan çocuklar.

Eczane (tül den) camekânı, kapısı, vitrini ve tabelası ile tam olarak görülür. Tabelada “FAZİLET ECZANESİ, mesul müdür: Sadettin Dert-savar” kelimeleri belirli olarak okunur.

Solda sağda dipte klasik ecza dolapları. Üstlerinde paketler, şişeler. Orta yerde kasa ve sipariş masası. Hesap makinesi. Yanda “Veresiye muamelemiz yoktur” yazısı. Dipte buzlu camlı bir kapı. Üzerinde “Laboratuvar, Girilmez” kelimeleri. Onun yanında yan sokağa açılan bir kapı. Sağ duvarda pencere, önünde masa, iskemleler. Daha ön planda tartı. Solda ilaç bekleyecek müşteriler için iskemleler. Duvarda eski model telefon.

Arka duvarda Sadettin Bey’in Eczacı Mektebinden çıktığı yıllara ait bir fotoğraf. Yanda Atatürk’ün bir resmi. Pandüllü bir eski saat. Bir barometre. Kanarya kafesi. Daha yanda tenkiyeler¹.

İki basamakla inilen eczananın önünde üç iskemle. Birinde tapucunun daktilosu. Eczane duvarında “İstida²” yazılı bir karton. Kesitin sağ yan duvarının arka tarafında kalın gövdesi pencereden de görülen bir incir bulunduğu anlaşılır. Vitrinin üst kornişlerinde mor salkımlar. Perde loş bir ışıqla hafif bir müzikle açılır.

İlk gördüğümüz, donmuş bir tablodur. Tül vitrini ile kapısı ile tam olarak görünen eczane. Sırtı dönük bir genç. Elindeki süpürge ile hareketsiz durur.

(Yandan görünür. Otuz beş yaşlarında, saçları hafif ağarmış, sevimli bir adamdır.)

1 tenkiye: Kalın bağırışağın içini suyla temizlemeye yarayan alet; puvar, hukne.

2 istida: Dilekçe, arzuhal.

YUSUF: Bu gördüğünüz bizim eczanenin resmi. Tam on yıl önce çekilmiş; sırtı dönük duran on yıl önceki benim. Resim denizden çekildiği, haberim de olmadığı için poz vermemiştim. Sabah saatleri başka olur Boğaz'ın. Gün boyunca İshak Paşa yalısının önünde bir çağlayan gibi foşurdayan bu çırpıntılı lacivert sular, sabahleyin uyanırken, açık mavi, durgun, kırışksızdırlar. Beykoz'dan inen ilk vapur. Uzakta bir kuyu çıkığı, cami avlusunda bir takunya sesi. Leman Hanım'ın güngörmüş bahçesi ile mezarlığın arasındaki bozuk yoldan bir çöp arabası. Ne var ki uzun sürmez bu mahmurluk. Biraz sonra küçük, uçarı bir rüzgâr parçası kopup gelir, bizim baba incirin yapraklarını hışırdatıp geçer, arkadan bir daha. Deniz kırışmaya, Boğaz uyanmaya başlamıştır artık. *(Bir kepenk)* Erkencilerden biri de Pehlivan'dır. Kadayıfçı. Müşterisi de olsa bari. *(Örs)* Derken demirci. *(Hızır)* Oduncu. Malsahibimiz Müteahhit Tahsin Bey'in ekskovatörleri. *(Ekskovatör uğultuları)* *(Chris Craft)* Bu da hariciyeci Sadun Bey'in Kris Kraftı. Köy artık ayaklanmış demektir. İşte bizim eczanenin içi, beğendiniz mi? Kasada oturan Naciye Abla'dır. *(Ünal ıslık çalarak gelir.)* Şu da Ünal. Sadettin Bey'in, yani ustanın oğlu. İki yıldır eczada çakıyor. Çakar tabii. Akli fikri heykelcilikte. Emir eri mühim değil, o ilaç bekliyor. Tavla oynayanları da takdim edelim. Emekli Karantina Doktoru Recai Bey sağdaki, Tapucu Refet soldaki. Müsaadenizle ben de o zamanın içindeki yerimi alayım.

(Sahne gerisinde değişip önlüğünü giyerek arkadan ezaneye girmek üzere kaybolur.)